

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سبقت عالی

"اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل"

شماره: ۹۵/۴۱۹۱۷۱

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۲/۲۵

پوست: دارد

۹۵، ۱۷۳۸۶۳
۱۳۹۶ / ۱۱ / ۱۴

۱۳۹۶ / ۱۱ / ۱۴

جناب آقای دکتر پرویزیان - رئیس محترم شورای عالی کانون بانکها و مؤسسات اعتباری خصوصی

جناب آقای حسین زاده - رئیس محترم شورای هماهنگی بانکها

باسلام؛

احتراماً، همان گونه که مستحضرنده؛ در سنوات اخیر بنا به دلایل مختلف از جمله شرایط کلان اقتصادی و عدم اعتبارسنجی دقیق تسهیلات گیرندگان شبکه بانکی کشور، آمار مطالبات غیرجاری به نحو قابل ملاحظه و نامتعارفی افزایش یافته است. گرچه به طور کلی فعالیت بانکی به دلیل ماهیت آن که تجهیز منابع از طریق سپرده‌پذیری از آحاد جامعه و تخصیص منابع جمع‌آوری شده از طریق اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی می‌باشد، با ریسک اعتباری و مآلاً ایجاد مطالبات غیرجاری ملازم می‌باشد، لیکن همواره باید تدابیر و اقداماتی در دستور کار قرار گیرد که ریسک مزبور به حداقل ممکن کاهش و کمترین آسیب به سپرده‌گذاران و سهامداران مؤسسات اعتباری وارد گردد و از این طریق ثبات و سلامت نظام بانکی کشور تأمین شود. برخی از اقدامات و تدابیر قابل اتخاذ در این خصوص، پیشگیرانه و از نوع اقدامات پیش‌نگر از قبیل اعتبارسنجی و اخذ وثایق کافی و قابل اطمینان بوده و برخی دیگر، از نوع اقدامات اصلاحی و پس از عمل نظیر طبقه‌بندی، ذخیره‌گیری، پیگیری و وصول مطالبات و حذف مطالبات غیرقابل‌وصول می‌باشد که باید پس از اعطای تسهیلات در دستور کار شبکه بانکی کشور قرار گیرد. این مهم می‌تواند به ارتقای شفافیت ارقام دارایی‌های مؤسسات اعتباری و حفظ توان و ظرفیت اعتباری آن‌ها منتج شود. حذف مطالبات غیرقابل‌وصول از این منظر حایز اهمیت است که در صورت باقی ماندن مطالبات مورد بحث در دفاتر مؤسسه اعتباری نتیجه‌ای جز متورم نمودن حساب‌ها و آرایه اطلاعاتی که از ویژگی کیفی مربوط بودن برخوردار نمی‌باشند، در پی نخواهد داشت.

در این راستا، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در صدد است تا با هدف تطابق هرچه بیشتر نحوه عمل فعلی بانکها و مؤسسات اعتباری با استانداردهای حسابداری، ایجاد وحدت رویه در ثبت و آرایه انواع طبقات دارایی‌ها، ارتقای شفافیت و نهایتاً انعکاس تصویری صحیح و واقعی از وضعیت مالی مؤسسات اعتباری، ضوابطی منسجم را پیرامون نحوه طبقه‌بندی دارایی‌ها و محاسبه و شناسایی ذخایر مطالبات مؤسسات اعتباری در قالب دستورالعملی مدون تحت عنوان «دستورالعمل طبقه‌بندی، محاسبه ذخیره و حذف مطالبات مؤسسات اعتباری» تهیه و تدوین نماید. بی‌تردید

تهران - بلوار میرداماد - پلاک ۱۹۸ تلفن: ۲۹۹۵۱ کدپستی: ۱۵۴۹۶-۳۳۱۱۱

فاکس: ۶۶۷۳۵۶۷۴ سایت اینترنتی: www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

پیش‌نویس پیوست، همانند هر دستورالعمل دیگری عاری از ایراد و ابهام نبوده و ارتقای مفاد آن مستلزم دریافت نکته‌نظرات تکمیلی، اصلاحی و ارشادی متخصصان ذی‌صلاح می‌باشد.

با بذل عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند نظرات و پیشنهادهای احتمالی پیرامون مفاد دستورالعمل موصوف را حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۶/۰۱/۳۱ به این بانک منعکس نمایند. بدیهی است عدم اعلام‌نظر تا تاریخ مذکور به منزله موافقت با محتوای دستورالعمل پیشنهادی خواهد بود. /حف/۳۲۱۶۸۸۵

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری
۲۸۳۱-۰۲

حمیدرضا غنی‌آبادی
۲۸۱۶

رونوشت:

— جامعه حسابداران رسمی ایران، جهت استحضار و صدور دستور اعلام نظر؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل طبقه‌بندی، محاسبه ذخیره و حذف مطالبات مؤسسات اعتباری

اسفندماه ۱۳۹۵

فهرست مطالب

- فصل اول: تعاریف ۲
- فصل دوم - معیارها و نحوه طبقه‌بندی مطالبات ۳
- فصل سوم - تغییر طبقه مطالبات ۵
- فصل چهارم - نحوه محاسبه ذخایر ۵
- فصل پنجم - حذف مطالبات غیر قابل وصول ۸
- فصل ششم - گزارشگری ۸
- فصل هفتم - سایر موارد ۹
- فصل هشتم - مجازات‌ها ۱۰

«دستور العمل طبقه بندی، محاسبه ذخیره و حذف مطالبات مؤسسات اعتباری»

به استناد بند (ب) ماده (۱۱) و بند (ج) ماده (۳۳) «قانون پولی و بانکی کشور» و مفاد «آیین نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی» مصوب مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۴ هیأت محترم وزیران و با هدف افزایش شفافیت صورت های مالی مؤسسات اعتباری، ارتقای ثبات و سلامت شبکه بانکی کشور و جبران زیان یا خسارت احتمالی ناشی از عدم ایفای تعهدات مشتریان، «دستور العمل طبقه بندی، محاسبه ذخیره و حذف مطالبات مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستور العمل» نامیده می شود، تصویب می گردد.

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستور العمل عبارات ذیل در معانی مشروح به کار می روند:

- ۱-۱- دولت: وزارتخانه ها و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور؛
- ۲-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۳-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می باشد؛
- ۴-۱- مطالبات: بدهی مشتری بابت اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین، اعم از ریالی و ارزی حسب مورد از مشتری ناشی از اعطای تسهیلات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت ها توسط مؤسسه اعتباری؛
- ۵-۱- مشتری: تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی که بر اثر یک رویداد، قرارداد و یا معامله، در قبال مؤسسه اعتباری متعهد می باشند؛
- ۶-۱- طبقه جاری: شامل گروه های استاندارد و تحت نظر؛
- ۷-۱- طبقه غیر جاری: شامل گروه های سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول؛
- ۸-۱- تسهیلات امهالی: آن گروه از مطالبات که حسب توافق مؤسسه اعتباری با مشتری، ترتیبات متفاوتی از قرارداد اولیه برای بازپرداخت آن تعیین می شود. تقسیط مجدد، تجدید قرارداد و نظایر آن از مصادیق امهال محسوب می گردد؛
- ۹-۱- مطالبات غیر قابل وصول: مطالباتی که ۳ سال از انتقال آن ها به گروه مشکوک الوصول سپری شده و معادل صد درصد (۱۰۰٪) مانده آن ذخیره اختصاصی لحاظ شده است؛
- ۱۰-۱- مطالبات سوخت شده: مطالبات غیر قابل وصول حذف شده از دفاتر مؤسسه اعتباری.

فصل دوم - معیارها و نحوه طبقه‌بندی مطالبات

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است مطالبات خود اعم از بخشی سررسید شده و سررسید نشده را صرفاً در قالب یکی از گروه‌ها تحت عناوین استاندارد، تحت نظر، سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول طبقه‌بندی نماید.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است مطالبات خود را براساس معیارهای زمان، وضعیت مالی مشتری و صنعت یا رشته فعالیت مربوط و در چارچوب مفاد این دستورالعمل طبقه‌بندی نماید.

تبصره - عملکرد و وضعیت مالی مشتری، براساس مواردی نظیر صورت‌های مالی حسابرسی شده، رتبه‌بندی مشتری و صنعت یا رشته فعالیت ذی‌ربط بررسی و ارزیابی می‌شود.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری مکلف است همواره ضعیف‌ترین معیار ارزیابی اشاره شده را ملاک طبقه‌بندی مطالبات قرار دهد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت تحقق شرایط زیر مطالبات خود را در گروه استاندارد طبقه‌بندی نماید:
۱-۵ - بازپرداخت مطالبات در سررسید صورت پذیرد.

۲-۵ - وضعیت مالی مشتری خیلی خوب ارزیابی شده و حاکی از توانایی وی در ایفای به‌موقع تعهدات در قبال مؤسسه اعتباری می‌باشد.

۳-۵ - چشم‌انداز آتی صنعت یا رشته فعالیت مربوط خیلی خوب ارزیابی شده و بازار محصولات و خدمات این صنعت یا رشته فعالیت از ثبات لازم برخوردار می‌باشد.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت احراز شرایط زیر مطالبات خود را در گروه تحت نظر طبقه‌بندی نماید:

۱-۶ - مطالباتی که یک تا شصت روز از تاریخ سررسید آن سپری شده باشد.

۲-۶ - وضعیت مالی مشتری خوب و احتمال ایفای به‌موقع تعهدات در قبال مؤسسه اعتباری بالا ارزیابی می‌شود.

۳-۶ - چشم‌انداز آتی صنعت یا رشته فعالیت مربوط خوب ارزیابی شده و بازار محصولات و خدمات این صنعت یا رشته فعالیت از ثبات نسبی برخوردار می‌باشد.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت احراز شرایط زیر مطالبات خود را در گروه سررسید گذشته طبقه‌بندی نماید:

۱-۷ - مطالباتی که شصت و یک تا یکصد و هشتاد روز از تاریخ سررسید آن سپری شده باشد.

۲-۷ - وضعیت مالی مشتری و احتمال ایفای به‌موقع تعهدات در قبال مؤسسه اعتباری متوسط ارزیابی می‌شود.

۳-۷- چشم‌انداز آتی صنعت یا رشته فعالیت مربوط متوسط ارزیابی شده و بازار محصولات و خدمات این صنعت یا رشته فعالیت از رشد محدودی برخوردار می‌باشد.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت احراز شرایط زیر مطالبات خود را در گروه معوق طبقه‌بندی نماید:

۱-۸- مطالباتی که یکصد و هشتاد و یک تا سیصد و شصت و پنج روز از تاریخ سررسید آن سپری شده باشد.

۲-۸- وضعیت مالی مشتری ضعیف و احتمال ایفای به‌موقع تعهدات در قبال مؤسسه اعتباری پایین ارزیابی می‌شود.

۳-۸- چشم‌انداز آتی صنعت یا رشته فعالیت مربوط ضعیف ارزیابی شده و بازار محصولات و خدمات این صنعت یا رشته فعالیت با رکود مواجه است.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت احراز شرایط زیر مطالبات خود را در گروه مشکوک‌الوصول طبقه‌بندی نماید:

۱-۹- مطالباتی که از تاریخ سررسید آن بیش از سیصد و شصت و پنج روز سپری شده باشد.

۲-۹- وضعیت مالی مشتری بسیار ضعیف ارزیابی شده و احتمال ایفای به‌موقع تعهدات در قبال مؤسسه اعتباری وجود ندارد.

۳-۹- چشم‌انداز آتی صنعت یا رشته فعالیت مربوط بسیار ضعیف ارزیابی شده و بازار محصولات و خدمات این صنعت یا رشته فعالیت با رکود شدید مواجه است.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری موظف است مطالبات خود از دولت را فارغ از منشاء ایجاد آن در چارچوب مفاد این دستورالعمل طبقه‌بندی نماید.

ماده ۱۱- مطالبات مؤسسه اعتباری از مشتریان ناشی از مواردی به جزء اعطای تسهیلات، نظیر بدهکاران بابت اعتبارات و بروات اسنادی مدت‌دار و بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی/ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده، در چارچوب مفاد این دستورالعمل طبقه‌بندی می‌شود. چنانچه مؤسسه اعتباری دارای مطالبات متعدد از یک مشتری باشد، مطالبات موضوع این ماده، از زمان پرداخت یا سررسید در ضعیف‌ترین گروهی که سایر مطالبات مشتری در آن قرار دارد طبقه‌بندی می‌شود.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است در خصوص مشتریانی که بیش از یک فقره تسهیلات از شبکه بانکی کشور دریافت کرده‌اند، چنانچه معادل ریالی بیش از ۴۰ درصد از تسهیلات آنان به طبقه غیر جاری منتقل شود، همواره

ضعیف‌ترین گروه تسهیلات مشتری در طبقه غیرجاری را ملاک تعیین گروه تمامی تسهیلات اعطایی به آن مشتری قرار دهد.

تبصره- حد موضوع این ماده پس از لازم‌الاجراء شدن این دستورالعمل، سالیانه به میزان ده واحد درصد کاهش می‌یابد. در پایان سال چهارم ضعیف‌ترین گروه غیرجاری هر فقره از تسهیلات، ملاک طبقه‌بندی تمامی تسهیلات اعطایی به آن مشتری می‌باشد.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است تعهدات غیرقابل فسخ مشتریانی که دارای مطالبات غیرجاری در مؤسسه می‌باشند را در ضعیف‌ترین گروهی که سایر مطالبات مشتری در آن قرار دارد طبقه‌بندی نماید.

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری مکلف است طبقه و گروه مطالبات خود را با توجه به معیارهای کیفی موضوع این دستورالعمل، در فواصل زمانی حداکثر سه ماهه مورد بازنگری قرار دهد.

فصل سوم- تغییر طبقه مطالبات

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری صرفاً در صورتی مجاز به ارتقاء گروه مطالبات طبقه‌بندی شده در هر یک از گروه‌های مذکور در این دستورالعمل به گروه ماقبل می‌باشد که تمامی مانده سررسیدشده مطالبات مذکور بازپرداخت گردد. تبصره- مؤسسه اعتباری می‌تواند به ازای هر شش ماه بازپرداخت منظم و به‌موقع مطالبات از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک گروه بالاتر منتقل نماید.

ماده ۱۶- مؤسسه اعتباری مجاز به تغییر گروه و طبقه تسهیلات امهالی مادامی که حداقل ۲۰ درصد از کل مبلغ تسهیلات مذکور (اصل و سود) وصول نگردیده است، نمی‌باشد. پس از وصول حداقل ۲۰ درصد از کل مبلغ تسهیلات امهالی و در صورت عدم هرگونه نکول در ایفای تعهدات از جانب مشتری، مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به انتقال تسهیلات مذکور، حداکثر به گروه تحت نظر اقدام نماید.

فصل چهارم- نحوه محاسبه ذخایر

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری موظف است در محاسبه ذخایر، مانده مطالبات، پس از کسر اقلامی نظیر سود سال‌های آینده تسهیلات، سود معوق تسهیلات، وجه التزام معوق، حساب وجوه دریافتی مضاربه و حساب مشترک مشارکت مدنی را مبنای عمل قرار دهد.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری موظف است، در مقاطع تهیه صورت‌های مالی ذخیره عمومی برای مطالبات طبقه‌بندی شده در گروه‌های استاندارد و تحت نظر را به ترتیب حداقل به میزان یک و نیم درصد (۱,۵٪) و دو و نیم درصد (۲,۵٪) مانده مطالبات مزبور محاسبه و در حساب‌های مربوط لحاظ نماید.

ماده ۱۹- مؤسسه اعتباری موظف است، در مقاطع تهیه صورت‌های مالی ذخیره اختصاصی مطالبات را به شرح ذیل محاسبه و در حساب‌های مربوط لحاظ نماید:

۱-۱۹- برای مطالبات موضوع گروه سررسید گذشته به میزان بیست و پنج درصد (۲۵٪) مانده مطالبات؛

۲-۱۹- برای مطالبات موضوع گروه معوق به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) مانده مطالبات؛

۳-۱۹- برای مطالبات موضوع گروه مشکوک‌الوصول به میزان پنجاه تا صد درصد (۵۰٪ تا ۱۰۰٪) مانده مطالبات بدون احتساب ارزش وثایق و تضامین موضوع ماده (۲۰).

ماده ۲۰- مؤسسه اعتباری موظف است در محاسبه ذخیره اختصاصی، ارزش وثایق و تضامین مأخوذه به شرح ذیل را با اعمال ضرایب مربوط از مانده مطالبات ذی‌ربط کسر نماید.

۱-۲۰- به ۱۰۰ درصد مبلغ مسکوکات و شمش طلا، سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت، گواهی سپرده سرمایه‌گذاری عام و خاص، اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط دولت جمهوری اسلامی ایران یا بانک مرکزی؛

۲-۲۰- ۹۰ درصد مبلغ اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط شهرداری‌ها و سایر نهادهای عمومی غیردولتی، اعتبارات اسنادی مدت‌داری که تطابق اسناد آن انجام شده، ضمانت‌نامه‌های بانکی، اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط بانک‌های دولتی؛

۳-۲۰- ۸۵ درصد مبلغ اعتبارات اسنادی مدت‌داری که تطابق اسناد آن انجام شده، ضمانت‌نامه بانکی، اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط مؤسسات اعتباری غیردولتی؛

۴-۲۰- ۸۰ درصد مبلغ اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط اشخاص حقوقی دولتی، سهام ۵۰ شرکت برتر بورس اوراق بهادار تهران، واحدهای سرمایه‌گذاری عادی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک قابل معامله در بورس اوراق بهادار تهران؛

۵-۲۰- ۷۵ درصد مبلغ اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط اشخاص حقوقی غیردولتی و سهام سایر شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران؛

۶-۲۰- ۷۰ درصد مبلغ مطالبات فیزیکی نظیر املاک و مستغلات، ماشین‌آلات و تجهیزات؛

۷-۲۰- سایر وثایق و تضامین مأخوذه با ضریب صفر درصد.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری موظف است ارزش بازار هر یک از وثایق موضوع این ماده را در آخرین مقطع تهیه صورت‌های مالی مبنای عمل قرار دهد. در خصوص وثایقی نظیر مطالبات فیزیکی از قبیل املاک و مستغلات، ماشین‌آلات و تجهیزات که تعیین ارزش بازار آن‌ها مستلزم ارزیابی می‌باشد، مؤسسه اعتباری مکلف است از کارشناسان واجد صلاحیت منتخب هیأت مدیره، اعم از داخل و یا خارج مؤسسه اعتباری، استفاده نماید. ارزیابی مذکور حداکثر تا مدت سه سال معتبر خواهد بود مشروط به این که در پایان مقطعی که تهیه صورت‌های مالی مؤسسه اعتباری مورد نظر است بر اساس تغییر شاخص‌های مربوط طبق اعلام بانک مرکزی، مورد تعدیل قرار گیرد. در صورت عدم وجود شاخص‌های مربوط، ارزش آخرین ارزیابی مبنای عمل خواهد بود.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری موظف است صرف نظر از میزان پوشش وثایق و تضامین مأخوذه برای مطالبات طبقه‌بندی شده در گروه‌های سررسید گذشته و معوق به ترتیب حداقل معادل ۱۰ درصد و ۲۰ درصد مانده مطالبات مزبور ذخیره اختصاصی محاسبه و در حساب‌های مربوط لحاظ نماید.

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری موظف است چنانچه برای یک یا چند فقره مطالبات ترکیبی از وثایق و تضامین را اخذ نموده باشد، در محاسبه ذخیره اختصاصی مجموع ارزش بازار هر یک از وثایق و تضامین را پس از اعمال ضرایب مربوط بین مطالبات غیر جاری تسهیم بالنسبه نماید.

ماده ۲۲- مؤسسه اعتباری موظف است در محاسبه ذخیره اختصاصی تعهدات غیرقابل فسخ موضوع ماده (۱۳)، مانده تعهدات مزبور پس از اعمال ضرایب تبدیل مندرج در ماده (۱۴) دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری را مبنای عمل قرار دهد.

تبصره- ذخیره اختصاصی موضوع این ماده تحت سرفصل جداگانه‌ای ذیل گروه ذخایر و سایر بدهی‌ها در ترازنامه مؤسسه اعتباری ارائه می‌شود.

ماده ۲۳- مؤسسه اعتباری موظف است، پس از انتقال مطالبات به گروه مشکوک‌الوصول:

۲۳-۱- در صورتی که ذخیره اختصاصی محاسبه شده برای مطالبات مذکور کمتر از پنجاه درصد (۵۰٪) مانده مطالبات بدون کسر نمودن ارزش وثایق و تضامین موضوع ماده (۲۰) باشد، در اولین مقطع تهیه صورت‌های مالی، مابه‌التفاوت مبلغ ذخیره اختصاصی اعمال شده در حساب‌ها تا میزان مزبور را محاسبه و در حساب‌ها منظور نماید.

۲۳-۲- در صورتی که ذخیره اختصاصی محاسبه شده برای مطالبات مذکور حداقل معادل پنجاه درصد (۵۰٪) مانده مطالبات بدون کسر نمودن ارزش وثایق و تضامین موضوع ماده (۲۰) باشد، مابه‌التفاوت مبلغ

ذخیره اختصاصی تا میزان صددرصد مانده مطالبات گروه مشکوک‌الوصول را به طور مستقیم و یکنواخت حداکثر طی مدت دو سال از اولین مقطع تهیه صورت‌های مالی پس از تاریخ انتقال مطالبات مذکور به گروه مشکوک‌الوصول محاسبه و در حساب‌ها منظور نماید.

ماده ۲۴- مؤسسه اعتباری موظف است برای مطالبات خود از دولت فارغ از منشاء ایجاد آن صرفاً ذخیره عمومی محاسبه و در حساب‌ها اعمال نماید.

فصل پنجم- حذف مطالبات غیر قابل وصول

ماده ۲۵- مؤسسه اعتباری موظف است در زمان حذف مطالبات غیر قابل وصول، مبالغ مربوط به مطالبات مذکور را از حساب‌های مربوط در دفاتر مؤسسه خارج نماید.

ماده ۲۶- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به مطالبات سوخت شده را به صورت آماری در حساب‌های انتظامی ثبت و نگهداری نماید.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری موظف است، در صورت وصول تمام یا بخشی از مطالبات سوخت شده (اعم از اصل، سود و وجه التزام متعلقه)، مبالغ وصولی را به حساب درآمدهای متفرقه و تحت سرفصل معین «درآمد ناشی از وصول مطالبات سوخت شده» منظور نماید. درآمد حاصله از جمله درآمدهای غیرمشاع مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۲۸- مؤسسه اعتباری موظف است هنگام ارائه خدمات زیر نسبت به کنترل نام مشتری در فهرست مطالبات سوخت شده در شبکه بانکی اقدام و در صورت درج نام مشتری در فهرست مزبور، مشمول محرومیت‌های اشخاص دارای بدهی غیر جاری به شبکه بانکی کشور نماید:

الف- اعطای هرگونه تسهیلات اعم از ریالی و ارزی؛

ب - گشایش اعتبارات اسنادی و صدور ضمانتنامه اعم از ریالی و ارزی؛

پ - افتتاح حساب جاری و ارائه دسته چک.

فصل ششم- گزارشگری

ماده ۲۹- مؤسسه اعتباری موظف است سازوکار لازم را برای بررسی وضعیت مالی مشتری و صنعت یا رشته فعالیت مربوط، اتخاذ و به بانک مرکزی اعلام نماید.

تبصره- در صورت اعمال هرگونه تغییر در سازوکار موضوع این ماده مؤسسه اعتباری باید مراتب را حداکثر ظرف مدت یک‌ماه به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۳۰- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات به شرح ذیل را حداقل در مقاطع ماهانه به بانک مرکزی ارسال نماید:

۳۰-۱- مانده مطالبات به تفکیک انواع عقود، طبقات جاری و غیرجاری، گروه‌های ذی‌ربط، میزان ذخایر و

انواع وثایق و تضامین مأخوذه؛

۳۰-۲- مانده مطالبات از دولت به تفکیک انواع عقود، طبقات جاری و غیرجاری، گروه‌های ذی‌ربط، میزان

ذخایر و انواع وثایق و تضامین مأخوذه؛

۳۰-۳- مانده تسهیلات امهالی به تفکیک انواع عقود، طبقات جاری و غیرجاری، گروه‌های ذی‌ربط، میزان

ذخایر، انواع وثایق و تضامین مأخوذه، دلایل، روش و تعداد دفعات امهال؛

۳۰-۴- شاخص‌های مبنای تصمیم‌گیری در خصوص معیارهای کیفی وضعیت مالی مشتری و چشم‌انداز آتی

صنعت یا رشته فعالیت؛

۳۰-۵- مانده مطالبات طبقه‌بندی شده بر اساس معیارهای کیفی به تفکیک انواع عقود، طبقات جاری و

غیرجاری، گروه‌های ذی‌ربط، میزان ذخایر و انواع وثایق و تضامین مأخوذه؛

ماده ۳۱- مؤسسه اعتباری موظف است مبالغ مربوط به مطالبات سوخت شده را در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی،

به مدت ده سال به عنوان یک یادداشت مستقل به تفکیک موارد زیر افشا نماید:

۳۱-۱- سال جاری و انباشته سنوات قبل؛

۳۱-۲- اشخاص حقیقی و حقوقی؛

۳۱-۳- مطالبات ناشی از اعطای تسهیلات و آرایه خدمات؛

۳۱-۴- تسهیلات اعطایی به بخش دولتی و غیردولتی، تکلیفی و غیرتکلیفی و انواع عقود؛

۳۱-۵- اشخاص مرتبط با مؤسسه به تفکیک نوع ارتباط.

ماده ۳۲- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به مطالبات سوخت شده را جهت درج در سامانه جامع اطلاعات

مشتریان در قالب فرم ۲۸/۵ به بانک مرکزی ارسال نماید.

فصل هفتم - سایر موارد

ماده ۳۳- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل نسبت به تدوین ضوابط

اجرایی داخلی شامل مواردی نظیر مراجع تصمیم‌گیر ذی‌صلاح، واحد یا واحدهای سازمانی مسئول انجام کار، شرح

وظایف آن، روش‌های انجام کار، نحوه ارتباط و تبادل و گردش اطلاعات مابین واحدهای سازمانی اقدام و پس از

تصویب هیأت‌مدیره نسخه‌ای از ضوابط مزبور را به بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۳۴- مؤسسه اعتباری مکلف است در راستای پیاده‌سازی مفاد این دستورالعمل سازوکارهای اجرایی لازم از جمله ایجاد سامانه اطلاعاتی وثایق و تضامین مرتبط با مطالبات را اتخاذ نماید. سامانه اطلاعاتی مزبور باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

۳۴-۱- انواع وثایق و تضامین؛

۳۴-۲- ارزش بازار وثایق و تضامین؛

۳۴-۳- تاریخ آخرین ارزیابی و شاخص‌های مربوط برای تعدیل ارزش وثایق؛

۳۴-۴- درصد ترکیب و میزان پوشش وثایق و تضامین؛

۳۴-۵- ضرایب مربوط به انواع وثایق و تضامین در محاسبه ذخایر؛

ماده ۳۵- مؤسسه اعتباری مکلف است سامانه اطلاعاتی مطالبات سوخت شده را به منظور استخراج اطلاعات موضوع ماده (۳۱) ایجاد نماید.

ماده ۳۶- مؤسسه اعتباری موظف است زمینه دسترسی بازرسان بانک مرکزی و حسابرس مستقل را به سامانه‌های اطلاعاتی مرتبط با این دستورالعمل را فراهم نماید.

ماده ۳۷- بانک مرکزی، در صورت نیاز و به صلاحدید خود می‌تواند درصد ذخایر عمومی و اختصاصی، ضرایب تعدیل وثایق و تضامین و مدت زمان‌های مذکور در این دستورالعمل را بازنگری و یا تغییر دهد.

ماده ۳۸- مؤسسه اعتباری موظف است صرف‌نظر از طبقه‌بندی مطالبات در گروه‌های مندرج در این دستورالعمل و حذف مطالبات غیرقابل وصول از دفاتر، پیگیری‌های اجرایی و حقوقی لازم را براساس صرفه و صلاح خود برای وصول تمامی مطالبات مؤسسه از جمله مطالبات سوخت شده به‌عمل آورد.

ماده ۳۹- سایر نهادهای پولی فعال نظیر شرکت‌های پس‌انداز و تسهیلات مسکن، واسپاری (لیزینگ)، تعاونی اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه که از بانک مرکزی مجوز فعالیت دارند نیز ملزم به رعایت مفاد این دستورالعمل می‌باشند.

فصل هشتم - مجازات‌ها

ماده ۴۰- تخلفی از مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل طبقه‌بندی، محاسبه ذخیره و حذف مطالبات مؤسسات اعتباری» در (۴۰) ماده و (۷) تبصره در مین
جلسه مورخ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و سه ماه پس از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا بوده و از تاریخ

لازم الاجرا شدن این مصوبه تمامی ضوابط و مقررات مغایر با آن از جمله بخشنامه‌های شماره مب/۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۵ موضوع یکهزار و هفتاد و چهار و یکهزار و هفتاد و هفت مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۹ و ۱۳۸۵/۱۱/۲۸ شورای محترم پول و اعتبار و ۹۱/۲۱۲۷۰ مورخ ۱۳۹۱/۱/۳۱ موضوع یکهزار و یکصد و سی و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۶ شورای پول و اعتبار منسوخ می‌گردد.